

FYZIKÁLNÍ PRAKTIKUM

Fyzikální praktikum 1

Zpracoval: Artem Gorodilov

Obor: Astrofyzika

Skupina: Pá 10:00

Naměřeno: 5. května 2023

Testováno: uznano

Úloha č. 10: Tepelná vodivost pevných látek

$$T = 21,3\text{ }^{\circ}\text{C}$$

$$p = 990\text{ hPa}$$

$$\varphi = 38,9\text{ \%}$$

1. Zadání

Určit tepelnou vodivost použitého materiálu (v tomto případě sádrokartonu).

Určit teplotní gradient v materiálu pro normální a relaxovaný stav. Uvažujme vývoj teploty systému v čase.

2. Teorie

2.1. Tepelná vodivost

Tepelnou vodivost materiálu určíme následujícím způsobem. Vezmeme dva listy sádrokartonu a umístíme mezi ně topné těleso. Topným prvkem je rezistor, na který bude přiveden proud I při určitém napětí U . Na obě strany desek umístíme chladicí prvky. Chladicími prvky jsou hliníkové desky, kterými neustále protéká studená voda a odvádí teplo ze systému.

Teplota ve všech částech systému se bude měřit pomocí termočlánků. K určení teploty měřené termočlánkem se použije následující vzorec:

$$T_i = \frac{U_i}{\beta} + T \quad (1)$$

kde U_i je napětí termočlánku, $\beta = 42\text{ }[\frac{\mu\text{V}}{^{\circ}\text{C}}]$ je termočláneková konstanta a T je teplota v laboratoři.

K určení součinitele prostupu tepla použijeme vzorec:

$$\lambda = \frac{d}{2abk} \quad (2)$$

kde a , b a d jsou prostorové rozměry soustavy a k je sklon přímky v grafu rozdílu teplot mezi ohřívačem a chladičem jako funkce výkonu protékající ohřívačem. Hodnotu dělíme dvěma, protože soustava se skládá ze dvou desek. Níže jsou uvedeny vztahy snímačů měřících teplotní rozdíly.

2.2. Teplotní gradient

Pro určení teplotního gradientu systému použijeme následující metodu. Zapneme chladicí systém a počkáme, až systém dosáhne teplotní rovnováhy. Poté zapneme topné těleso a opět počkáme, dokud systém nedosáhne teplotní rovnováhy. Poté odpojíme topný prvek a sledujeme pokles teploty na teplotu chladicích prvků. Poté vyneseme hodnoty do grafu, abychom viděli rozložení teploty v materiálu.

3. Měření

Charakteristiky použitého ampérmetru a voltmetru:

	Multimetr Escort	Multimetr Keysight U3402A
Rozsah	99,99 V	12 A
Přesnost	$\pm 0,1\% + 2 \text{ dgt}$	$\pm 0.2\% + 5 \text{ dgt}$
Rozlišení	10 mV	100 μA

Charakteristiky použité posuvky a mikrometru:

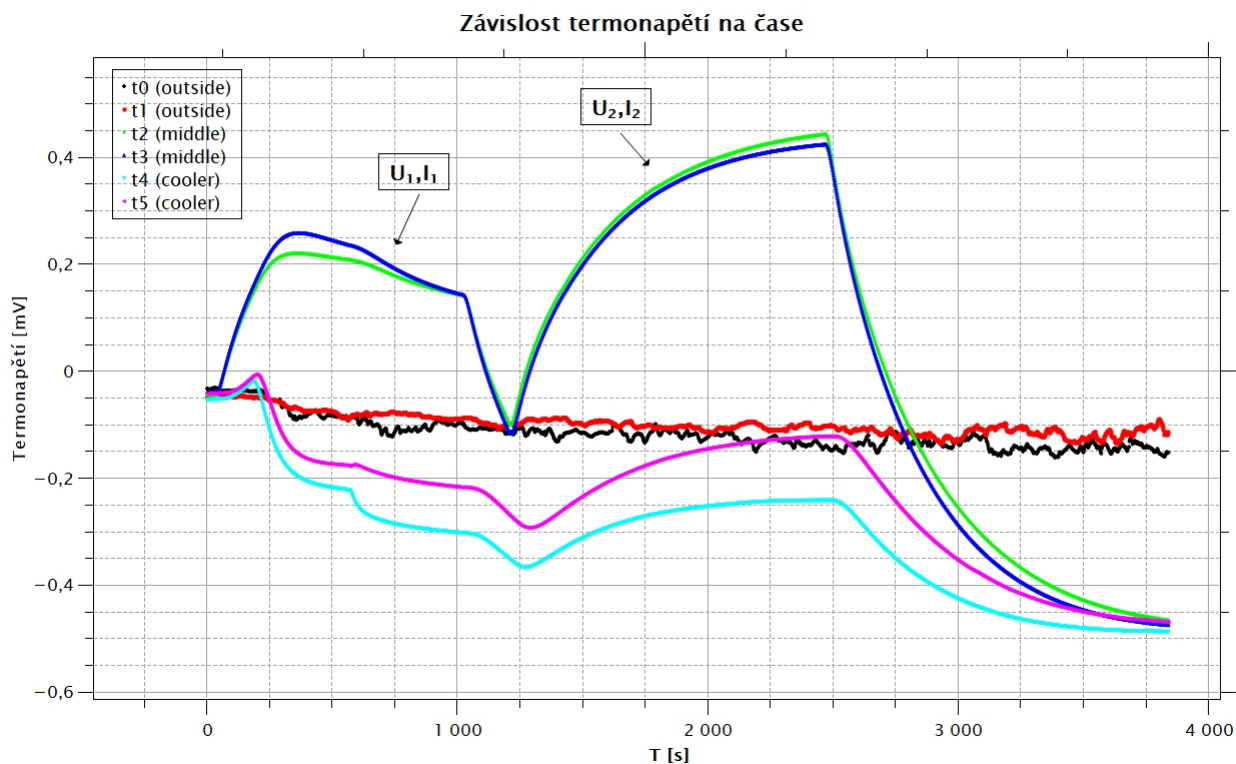
$u_B(\sigma_p)$ [mm]	$u_B(\sigma_m)$ [mm]
0.006	0.003

3.1. Tepelná vodivost

Po výpočtu získáme následující hodnoty prostorových rozměrů a , b a d :

$$\begin{aligned}a &= 20.3 \text{ [cm]}, u_C(a) = 0.2 \text{ [cm]}, \\b &= 21.3 \text{ [cm]}, u_C(b) = 0.1 \text{ [cm]}, \\d &= 12.6 \text{ [mm]}, u_C(d) = 0.03 \text{ [mm]},\end{aligned}$$

Naměřená data budou vypadat následovně:

Obrázek 1: Závislost termonapětí na čase

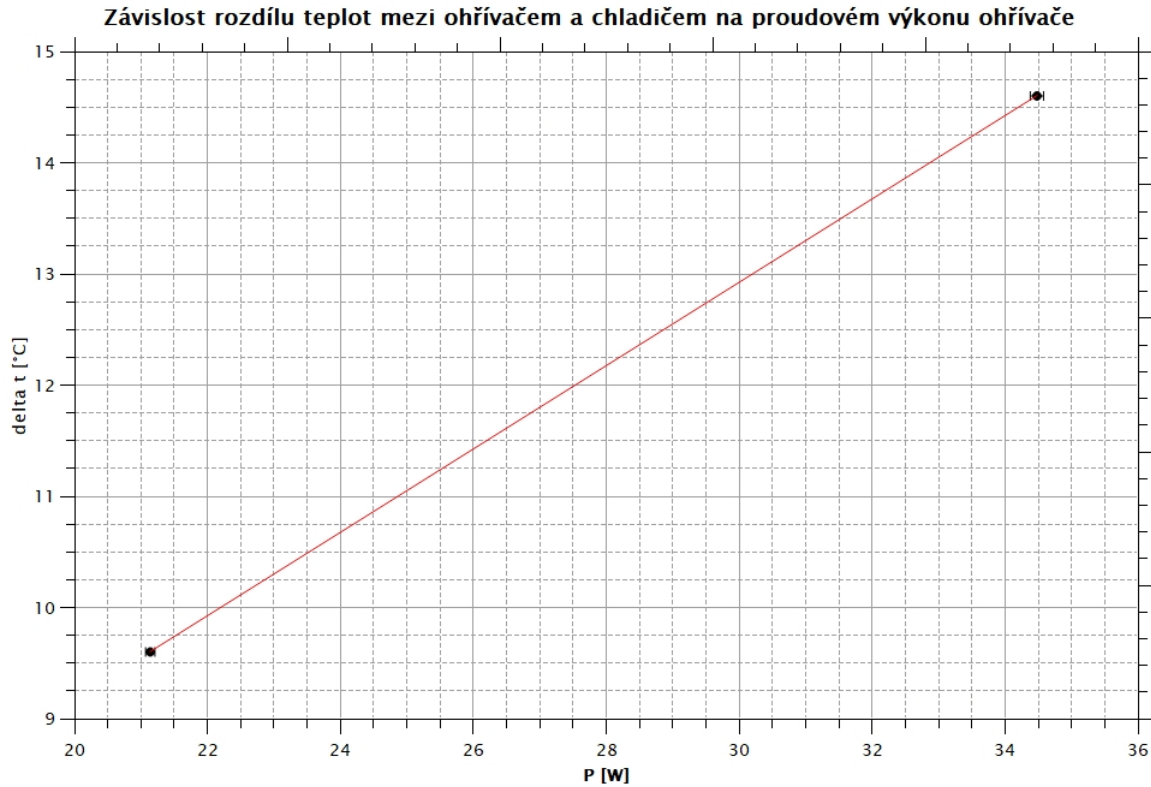
Provedl jsem měření pro dvě různé hodnoty proudu a napětí. Termočlánky t_2 a t_4 měří teplotu topného tělesa a chladicí kapaliny na první desce a termočlánky t_3 a t_5 měří teplotu topného tělesa a chladicí kapaliny na druhé desce. Označuji je jako t_{2-4} a t_{3-5} .

Vypočteme teplotu na termočláncích pro tyto hodnoty podle vzorce (1):

Hodnoty napětí [V] a proudu [A]	Teplota ohříváče [°C]	Teplota chladiče [°C]
$U_1 = 20.60(4), I_1 = 1.030(3)$	$t_{2-4} = 22.2, t_{3-5} = 22.2$	$t_{2-4} = 11.6, t_{3-5} = 13.6$
$U_2 = 26.30(5), I_2 = 1.310(3)$	$t_{2-4} = 29.3, t_{3-5} = 28.9$	$t_{2-4} = 13.1, t_{3-5} = 15.9$

Teplota v okolí je $t_o = 18.8$ [°C]

Nyní vykreslíme teplotní rozdíl mezi ohříváčem a chladičem v závislosti na proudovém výkonu ohříváče: Odtud zjistíte sklon přímky v grafu:

Obrázek 2: Závislost rozdílu teplot mezi ohříváčem a chladičem na proudovém výkonu ohříváče

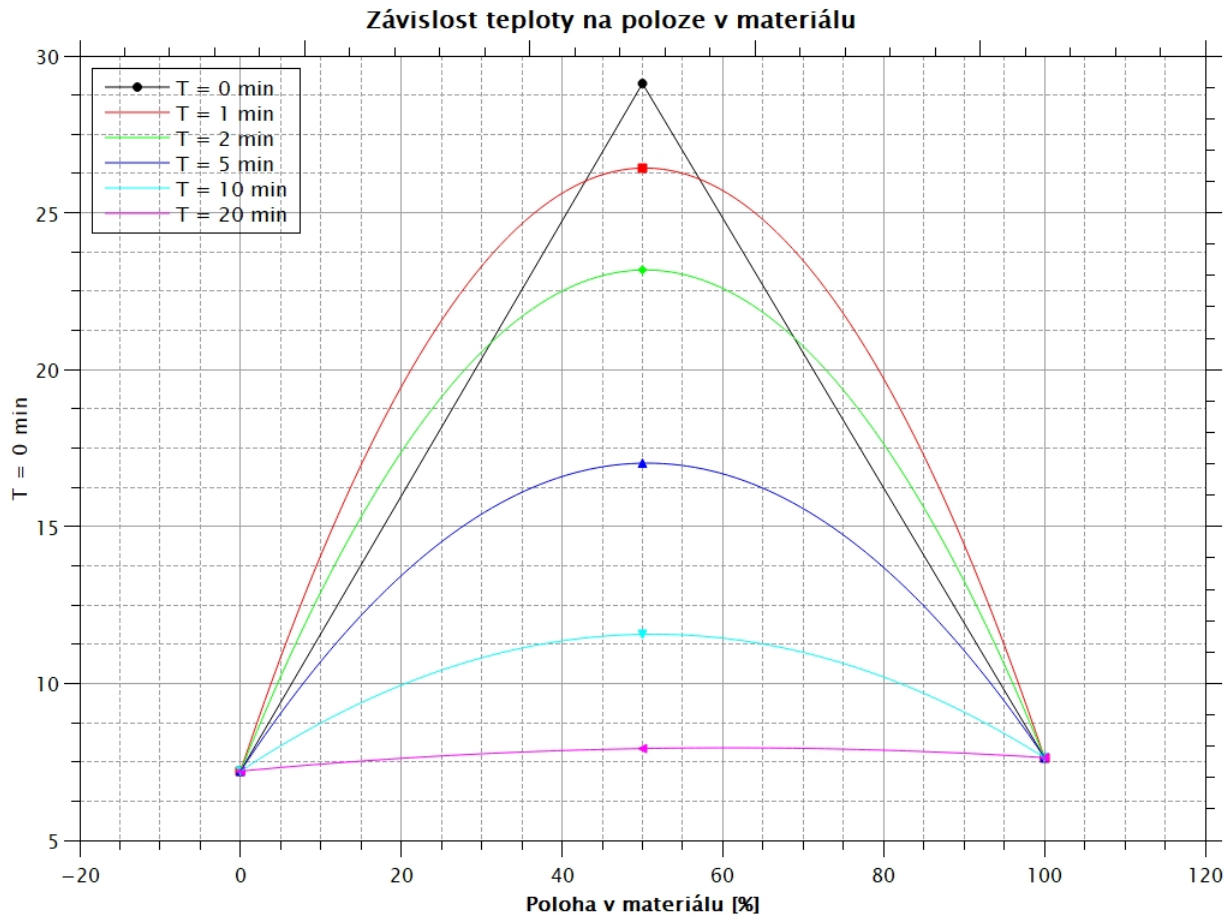
$$k = 0.75(1) \left[\frac{^{\circ}\text{C}}{\text{W}} \right]$$

Podle vzorce (3) zjistíme tepelný součinitel:

$$\lambda = 0.39(2) \left[\frac{\text{W}}{\text{mK}} \right]$$

3.2. Teplotní gradient

Po vynesení všech potřebných údajů získáme:

Obrázek 3: Závislost teploty na poloze v materiálu

K výpočtu chyb byl použit následující kód:

```
import numpy as np
import uncertainties as u
from uncertainties import ufloat
from uncertainties.umath import *
from uncertainties import unumpy

U_1 = ufloat(20.606, 0.04)
U_2 = ufloat(26.318, 0.05)
I_1 = ufloat(1.026, 0.003)
I_2 = ufloat(1.31, 0.003)

P_1 = U_1 * I_1
P_2 = U_2 * I_2
print(P_1, P_2)

k = ufloat(4.3181620888022 * 10**(-1), 1.3671848731790 * 10**(-2))
a = ufloat(20.3 * 10**(-2), 0.2 * 10**(-2))
b = ufloat(21.3 * 10**(-2), 0.1 * 10**(-2))
d = ufloat(12.6 * 10**(-3), 0.03 * 10**(-3))

lam = d / (a*b*k*2)
print(lam)
```

4. Závěr

4.1. Tepelná vodivost

Výsledný součinitel prostupu tepla $\lambda = 0.389 \left[\frac{W}{mK}\right]$ je vyšší než skutečná hodnota $\lambda = 0.22 \left[\frac{W}{mK}\right]$. To může být způsobeno nepřesným měřením sklonu grafu k . To zase může být způsobeno nepřesností při měření rozdílu teplot mezi ohříváčem a chladičem.

4.2. Teplotní gradient

Teplotní gradient ukazuje rozložení a změnu teploty uprostřed materiálu v čase.